

ОПИС

навчальної дисципліни «Місце та роль дискурсу пам'яті в сучасній літературі»
на 2 семестр 2019-2020 н.р.

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань – 03 Гуманітарні науки

Спеціальність – 035 Філологія (Література зарубіжних країн)

1. Загальна характеристика дисципліни

Загальний обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС.

Статус дисципліни – вибіркова.

Факультет – філологічний.

Кафедра – світової літератури та славістики.

Рік підготовки – 1; **семестр** – 2; **вид підсумкового контролю** – залік.

Викладач: доктор філологічних наук, професор Сабат Г.П.

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Загальний обсяг дисц.	Кількість годин						Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			
Очна	1	2	4	120	16	-	-	30	74	+	-

2. Зміст лекційного матеріалу

Місце та роль дискурсу пам'яті в сучасній літературі (2-й семестр)

Форми часу і хронотопа у романі. Нерозривність простору і часу в історико-літературному процесі. Жанрове значення хронотопу. Грецький роман. Проблема історичної інверсії і фольклорного хронотопу. Лицарський роман. Фольклорні основи Раблезіанського хронотопу. Ідилічний хронотоп в романі.

Координати пам'яті у художньому просторі постмодерної літератури. Пам'ять у новітній гуманітарній думці із проекцією на художній образ пам'яті та історії у світовій літературі межі ХХ – ХХІ ст. Дискурс пам'яті у зв'язку з рядом дотичних до нього дискурсів, що в комплексі характеризують сучасну культурну ситуацію. Дискурс часу та історії, дискурс «свого» та «іншого», міфу та міфізованої свідомості, симулятивних практик та містифікацій, самоідентифікації та автентичності. Дискурс сакрального.

Дискурс пам'яті в сучасній українській прозі: основні ідейно-тематичні тенденції. Один із найактуальніших мотивів сучасної української літератури – мотив пам'яті. Аналіз основних ідейно-тематичних тенденцій дискурсу пам'яті (твори Ю. Андруховича, О. Забужко, Є. Пашковського, Л. Кононовича, М. Матіос, Л. Голоти, Ю. Семець-Доброносової та ін.

Дискурс індивідуальної пам'яті в сучасному французькому романі (1970–2000 рр.) Семіотичні особливості модусів індивідуальної пам'яті в романному дискурсі. Поетикальні засоби конструювання героєм самоідентичності. Часова організація оповіді, феноменологізація часу в дієзесі пам'яті. Зв'язок з французьким романом-псевдоавтобіографією. Розробки теми пам'яті у сучасному французькому романі.

Посттоталітарна пам'ять у сучасній літературній інтерпретації: українська версія. Основні етапи становлення дискурсу посттоталітарної пам'яті в українській літературі. Основні акценти в наукових студіях цього типу, що зосереджувались передусім на вивченні травматичного досвіду жертв нацизму, зокрема Голокосту. Українські студії над травматичною пам'яттю, зосереджені на дослідженні наслідків радянського геноциду супроти вітчизняної історії, культури, літератури. Потужні зрушення національної свідомості

після здобуття незалежності Повернення суспільства до проблем не зауваженої досі витісненої травматичної пам'яті радянського минулого. Відображення цього на змісті літератури.

Студії пам'яті в просторі сучасного гуманітарного знання. Інституціоналізація студій пам'яті в Україні. Виокремлення та становлення досліджень колективної пам'яті як самостійного напрямку гуманітарних знань.

Урбаністичний час в українській прозі межі тисячоліть: минуле і сучасність. Особливості зображення урбаністичного часу у сучасній українській прозі (твори О. Ільченка, В. Діброва, Т. Гавриліва, Ю. Винничука, І. Цілик, Ю. Іздрика, в яких образ міста зображений як основний життєвий простір особистості). Ю. Винничук та Ю. Іздрик відшукують ідеальний міський простір у минулому, Т. Гаврилів та І. Цілик акцентують увагу на сучасності міста як на ареалі тривання “тут-і-тепер”, В. Діброва та О. Ільченко обирають художню стратегію зв'язку часів.

Міфологізація часопростору у збірці С. Жадана «Месопотамія». Особливості літературного міфотворення у прозі та поезії сучасного українського автора С. Жадана. Принципи міфологізації часу та простору у збірці оповідань та поезій «Месопотамія». Особливості творення художнього міфосвіту збірки на рівні поетики хронотопу. Процес міфологізації часу та простору відбувається внаслідок накладання на реальну історію міфологічних сюжетів та архетипів, ієрархізації просторових образів, наскрізної уваги автора до мотивів часу та простору, що проявляється в частому мікшуванні сакральних та профанних хронотопічних символів.

№	Теми семінарських занять
1	Форми часу і хронотопа у романі.
2	Нерозривність простору і часу в історико-літературному процесі.
3	Координати пам'яті у художньому просторі постмодерної літератури
4	Пам'ять у новітній гуманітарній думці
5	Дискурс пам'яті в сучасній українській прозі: основні ідейнотематичні тенденції.
6	Аналіз основних ідейно-тематичних тенденцій дискурсу пам'яті на матеріалі творів Ю. Андруховича, О. Забужко, Є. Пашковського, Л. Кононовича, М. Матіос, Л. Голоти, Ю. Ємець-Доброносолової та ін.
7	Дискурс індивідуальної пам'яті в сучасному французькому романі (1970-2000 рр.)
8	Теми пам'яті у сучасному французькому романі.
9	Посттоталітарна пам'ять у сучасній літературній інтерпретації: українська версія
10	Основні етапи становлення дискурсу посттоталітарної пам'яті в українській літературі.
11	Студії пам'яті в просторі сучасного гуманітарного знання.
12	Студії пам'яті в Україні: основні тенденції становлення.
13	Урбаністичний час в українській прозі межі тисячоліть: минуле уз сучасність.
14	Особливості зображення урбаністичного часу у сучасній українській прозі на матеріалі творів сучасних письменників.
15	Міфологізація часопростору у збірці С. Жадана “Месопотамія”. Топос міста в поезії Сергія Жадана як маскулінізація світу.

4. Самостійна робота аспіранта

Самостійна робота аспіранта з дисципліни містить: прочитання літературних творів; опрацювання літературознавчих та науково-критичних праць; виконання завдань згідно з

переліком компетенцій, що формуються у межах кожної теми навчальної програми; підготовку до підсумкової контрольної роботи; підготовку до семестрового заліку.

5. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Критерії оцінювання

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих на семінарських заняттях (50 балів), виконаного індивідуального навчально-дослідного завдання (10 балів) та виконаної підсумкової контрольної роботи (40 балів).

Загальний бал (50 балів) відповідей на семінарських заняттях обчислюється за формулою: $x = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}$, де A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою, включаючи оцінки "2", n – кількість цих оцінок (не менше чотирьох), $\frac{A}{n}$ – середня оцінка поточного контролю.

Підсумкова контрольна робота (40 балів) передбачає виконання описових та тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової контрольної роботи, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосовувати у різних дослідницьких ситуаціях.

Отже, сумарна кількість балів з дисципліни загалом становить 100 балів. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном № 2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

Поточна успішність			Залік
Відповіді на семінарських заняттях	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Підсумкова контрольна робота	
50	10	40	100

Література Основна

1. Андрухович Ю. Рекреації: Романи. – К.: Час, 1997. – 287 с.
2. Андрухович Ю. Центральні-східна ревізія // Сучасність. – 2000. – №3. – С.5– 32.
3. Андрухович Ю. Московіяда. Роман жахів / Юрій Андрухович. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. – 152 с.
4. Бахтин М. Форми времени и хронотопа в романе. Очерки по исторической поэтике // Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. – М.: "Художественная литература", 1975. – С. 234– 407.
5. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека: Український літературний постмодерн. – К.: Критика, 2005. – 263 с.
6. Ємець-Доброносова Ю. Нумерука@step.ua: Роман. – Львів: ЛА "Піраміда", 2006. – 216 с.
7. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу: Роман. – К.: Факт, 1998. – 116 с.
8. Іванишин В.П. Нариси з теорії літератури / За ред. П. Іванишина. – К: ВЦ «Академія», 2010. – 256 с.
9. Історія української літератури XIX ст. у 2 кн. Кн. 1. / За ред. М. Жулинського. – К.: Либідь, 2005. – С. 395 – 473, 543 – 568, 595 – 616.
10. Історія української літератури XIX століття: У 3-х кн. ; Кн. 2: Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. – К.,П Либідь, 1996. – 384 с.
11. Історія української літератури. XIX століття: У 3 кн. Кн. 1: Навч. посібник / За ред. М.Т. Яценка. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.

12. Киридон А. Студії пам'яті в просторі сучасного гуманітарного знання. // Міждисциплінарні гуманітарні студії. Серія: Історичні науки. – 2017. – Вип. 3. – С. 195–206.
13. Киридон А. Студії пам'яті в Україні: основні тенденції становлення / А. Киридон // Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2014. – Вип. 14. – С. 265–213.
14. Козеллек, Райнгарт. Минуле майбутнє. Про семантику історичного часу / Пер. з нім. – К.: Дух і літера, 2005. – 380 с.
15. Кононович Л. Повернення. – Львів: Кальварія, 2003. – 128 с.
16. Кононович Л. Тема для медитації / Леонід Кононович. – Львів, 2006. – 231 с.
17. Лавринович Л.Б. Дискурс пам'яті в сучасній українській прозі: основні ідейно-тематичні тенденції / Лілія Лавринович // Філологічні студії. – 2008. – № 1–2. – С. 100–106.
18. Лавринович Л.Б. Координати пам'яті у художньому просторі постмодерної літератури / Л.Б. Лавринович // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Філологія. Літературознавство. – 2010. – Т. 135, Вип. 122. – С. 55–60.
19. Міфологізація часопростору у збірці С. Жадана "Месопотамія" // Л.Б. Лавринович, М.М. Салаган. – Молодий вчений, 2014. – С. 225–228.
20. Павленко Ю.Ю. Дискурс індивідуальної пам'яті в сучасному французькому романі (1970–2000 рр.) Спеціальність 10.01.04 – Літ. заруб. країн. Автореф. дисерт. на здоб. наук. ст. канд. філолог, наук. – Київ – 2006. – 19 с.
21. Повернення деміургів / Плерома 398. Мала українська енциклопедія актуальної літератури. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – 288 с.
22. Поліщук Я. Із дискурсів і дискусій / Ярослав Поліщук. – Харків, 2008. – 286 с.
23. Поліщук Я. Література як геокультурний проект: Монографія. – К.: Академвидав, 2008. – 302 с.
24. Прохасько Т. Інші дні Анни: Проза / Передм. Ю. Іздрика. – К.: Смолоскип, 1998. – 112 с.
25. Пухонська О. Посттоталітарна пам'ять у сучасній літературній інтерпретації: українська версія / О. Пухонська // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. – 2016. – Вип. 2. – С. 214–218.
26. Урбаністичний час в українській прозі межі тисячоліть: минуле уз сучасність / Л.Б. Лавринович // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. – 2010. – Вип. XXIII, ч. 1. – С. 310–320.
27. Чижевський Д. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму / Дмитро Чижевський. – Тернопіль: МПП «Презент» за участю товариства «Феміна», 1994. – 480 с.
28. Шаф О. В. Топос міста в поезії Сергія Жадана як маскулінізація світу / О.В. Шаф // Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2010. – Вип. XXIII. – Част. 2. – С. 411–417.

Додаткова

29. Голота Л. Епізодична пам'ять: Роман. – К.: Факт, 2007. – 288 с.
30. Жадан С. Месопотамія : збірка оповідань і віршів / Сергій Жадан ; передм. В. Неборака. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. – 368 с.
31. Іванишин В.П., Іванишин П.В. Пізнання літературного твору: Методичний посібник для студентів і вчителів. – Дрогобич, 2003. – 56 с.
32. Калинин И. Историчность травматического опыта: рутина, революция, репрезентация / Илья Калинин // Новое литературное обозрение. – 2013. – № 124 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nlobooks.ru/node/4145>
33. Пашковський С. "У пошуку останнього мамонта": [інтерв'ю І. Островського з письменником] // День. – 2001. – № 224 (6 груд.) // <http://www.day.kiev.ua/67442/>
34. Студії пам'яті в Україні. (Історіографічний дискурс. Бібліографічний покажчик) / Передмова, вступ, ст., заг. ред. А. М. Киридон; [упор, покажчика: Киридон А. М., Воляннюк О. Я., Огієнко В. І.]. – К.: ДП ИВЦ «Пріоритети», 2013. – 294 с.
35. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза : Постмодерний період : навч. посіб. / Р.Б. Харчук. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 248 с.